

Dopisi.

Iz Maribora. (Volkmerjeva svečanost.) Kakor je bilo v „Slov. Gosp.“ uže naznanjeno, priredijo slovenski dijaki 21. avgusta v Lotmerku svečanost v spomin „veselega pesnika Slovenskih goric“ Leopolda Volkmerja. Volkmer je prvi znamenit slovenski pesnik, a ne Vodnik, ki je 17 let mlajši. Volkmerjeve pesni so se pevale, ko je Vodnik od Pohlina učil se pesnikovati. Pohlina je sicer 6 let stareji od Volkmerja, pa je spisal le samo eno pesen (glej Marnov Jezičnik XIV. stran 29) in ta edina pesen je tako slaba, da smo kar veseli, da nikdar več zinol ni; razen tega je Pohlina slovenskemu jeziku silo delal, ne da bi ga bil gojil i likal. Volkmerjev jezik je lep, živ i krepek; sicer je pisal brez ozira na slovnico, pa zvesto v onem narečju slovenskem, ki se govori med Muro i Dravo. Jegove pesni vrejo globoko iz rahločutečega, plemenitega srca, jegove Fabule ali basni pa so polne šegavosti i zdravega dovtipa, i ga v tej stroki ne bo tako lahko kdo prekosal. Volkmer je in ostane prvi znameniti pesnik slovenski. Zato se srčno veselimo svečanosti, ki se bo vršila 21. avgusta v lepem, prijaznem Lotmerku v slavo Volkmerjevo. Življenje njegovo nam je popisal Murko v knjižici: Leopolda Volkmera Fabule in Pesni v Gradeči 1836. Najlepše je Volkmerja popisal Slomšek (Drobtinice 1853, pa „Zbrani spisi“ od g. Lendovška na str. 85). Oba spisa se pa naslanjata na najstereji životopis Volkmerjev, kterege je sestavil slavni zgodovinar Povoden Simon. Rodil se je Povoden 1753; od leta 1793 do 1837 je užival Golobovo nadarbo v Ptuj, kjer je umrl 1841. Ker živo želimo, naj bi ta dijaški shod postal narodna svečanost, ktere bi se naj udeležili tržani, kmeti, korenina vsega naroda, za to priobčimo v toliko priljubljenem i razširjenem „Slov. Gosp.“ v predalu za „Poduk in kratek čas“ majhni životopis Volkmerja:

Dr. Jož. Pajek.

Od Sladke gore. (Strela vdarla v zvonik, mladenič zbeznil, srenjski predstojnik, učitelj.) Dne 2. avgusta se je proti 4. uri popoldan vso nebo stemnelo in bali smo se najhujšega, posebno zopet — toče. Ta dan bi bil res lahko za nas najnesrečnejši, ko bi se ne bilo predružačilo. Strela je trčila namreč v drugi (desni) zvonik farne cerkve, kjer ni strelovodnika ter vnetila lesene stebre pod plebnato kupljo, pokvarila uro, razguala stene in strop in se zgubila kmalu v zemljo. Gosti dim, kadeč se uže iz line, prestrašil nas je vse še bolje kakor grom, da se je vse strahu treslo. Toda dim sam vneti ogenj zaduši, in tako reši prelepo romarsko cerkev sv. Marije device, farovž, druge hiše in zabrani več nesreč. Dne 13., 14., 15. avgusta, kakor vsako leto, ste toraj povabljeni dragi romarji, da zopet obiščete cerkev, ki bi bila danes lahko vpepeljena ter slavimo Boga! Dne 31. julija t. l. pripeljali

so nam tu domovnega 22letnega mladeniča J. Varga, ki je znorel. Ubogi človek, ki je res pomilovanja vreden, bil je od sodnijske preiskave in zdravnikov za beznega (norega) spoznan in ga mora občina v deželno norišnico Felddorf brž spraviti. A naš župan je menda mislil, da ima kacega hudodelnika v rokah, ker ga je vnovič v svinjaku na golih rokah zvezanega dalje časa imel in dovolil občinskemu slugi sirovo ž njim ravnati, polivati z vodo itd. [? Ured.] Lemberški g. učitelj Kranjc bode jeseni baje, kakor sam pravi, v Velenje ali Poličane premeščen. Lemberžani mu utegnejo srečno pot želeti, posebno pa g. Lipavec.

Iz Murskega polja. (Razne reči.) Po polji smo lahko zimino pokosili in tudi suho domu spravili. Zdaj imajo ročne mlatilnice dosta opravkov z mlatitvo. Toče in druge podnebne nesreče, hvala Bogu nismo imeli, samo da so nam miši po nekterih krajih $\frac{1}{3}$ uničile. Hajdino smo tudi lahko lepo posejali, zdaj nam je pa uže dvakrat lep dež namočil, nje pa zavoljo miši najhitreje dosta ne bo. Koruze so lepe. Deteljice letos posejane so skoraj vse preminole. — Letos so uže bila tri poročila v „Slov. Gosp.“ o nesrečah v Muri. Zgodile so se skoraj vse na enem mestu, in sicer dva voza s konji vred in enim gospodarjem, potem je utonila ena ženska in 17. jul. so bili nekteri posestniki mlinov prisiljeni si mline spraviti na kraj, kder si je voda vzela močnejši tok. Prišlo je skupaj 92 mož, kteri so mlin vlekli navzgor in sredi voznje vzeme voda M. Skuhalo iz Cvena, dvakrat dosluženega vojaka in naposled žandarja, in zdaj v penziju. Bil je bitro z ladjo zgrabljen pa bilo je vse zastoj. Ni ga bilo moči več k življenju spraviti. Nesreče bil je nekoliko sam kriv, ker se je hotel spretno v vodi obnašati vodne moči pa ni presodil. — Dne 8. julija sta pogorela do tal v Vizmetincih dva kmeta Jerebič in Mlinarič. Mlaca dva sta v škednji svoje delo opravljala, ogenj zatrosila in ko blizu nju začne goret, zbežita namesto, da bi ogenj ustavila in pogasila. Kakor se pravi, sta Jerebičeva sina (vojaka) smrtno opečena.

Od Novocerkve. (Razne stvari.) Rane, ktere nam je toča križevo sredo vsekala, so se, hvala Bogu, po večem lepo zacelile. Ozimina obeta prav bogate mlačve, koruza, fižol in vse, kar še na polji raste, prav lepo kaže. Le nižje vinograde nam je zimski mraz hudo poškodoval. Tam bo le malo bratve. Pa še za te betvice nam je den za dnevom trepetati, ker zdaj od te, zdaj od one strani zvemo, kako je toča naše sosede, posebno ob Pohorji hudo poškodovala. Pri nas je strela dne 8. julija zvečer gornjemu Novačanu kozolec in mnogo sena, v nedeljo 17. jul. popoldne pa Suholežniku v Kapli hlev in precej žita vžgala in pokončala. Zavarovan ni bil nobeden teh posestnikov, ker se ljudje vsakoršnega plačila strašno boje. Vojniški družbi prostovoljnih gasilcev gre

posebna hvala, da so v najhujšem pišu prihiteli gasit ter so Suboležniku srečno še hišo in svinjak ognja obvarovali. Tik Vitanjske ceste vidiš pa še tretje selišče, kjer golo zidovje brez strehe, brez stropa, brez oken v megle štrli, in kakor „zaklet grad“ razpada čaka. Popotnik mimo grede s sočutjem poprašuje po nesreči, ki je nekdanjo lepo kmetijo v takšne razvaline spremenila. Vedi, da največi nesreča za to hišo bila je zanikernost gospodarja in gospodinje. Ko njima ljudje niso hoteli več denarjev posojevati, začela sta les iz hoste prodavati, dokler da jih nista do zadnje prekle iztrebila — in ko jima je še vse premalo bilo za njuni žejni grli, sta prodala kozolec, potem hlev in poslednjič še streho z zadolžene svoje hiše. Kdo se bode čudil, da jih (letošnja spomlad še) 3000 fl. vredno posestvo tretji del svoje cene zgubilo, ko je zanikernež med tem vsa pripadajoča poslopja razprodal. Ubogi upniki bodo pri takšnem gospodarji svoj prav krvavo zasluženi denar zgubili, občina pa dobi — prej ali slej — vso taknšo rodbino na svojo skrb. Slišim, da je g. c. k. namestnijski svetovalec celjski okr. glavav se takrat mimo peljal, ko so strop raz hiše metali ter je nad takšnim ravnanjem svojo veliko nevolje izrazil. Gotovo bode najšel lepe priložnosti višje kroge na pomanjkljivost naših postav opozoriti. Pri skrbi za javne vbožce je posebno na to gledati, da se njih število brez potrebe ne množi.

Iz Brega v Istri. (Slabe razmere, kmetijska družba — potepuhi, letina). Kakor povsod tudi tu se razmere vedno hujšajo, posebno ubogega kmeta tare ubožstvo, zastarani dolgovi, zaostala plačila, slabe letine in razne potrebe novošegnega razvajanega življenja posušijo mu popolnoma denarnico. Temu pomanjkanju v okom priti treba je najprvo stroge varčnosti in razumnega in treznega vedenja v gospodarskih zadevah, treba slovo dati zastarelim predsodkom in poprijeti se praktičnih načel. Tudi tu velja: vse naj se poskusi, kar je dobro naj se obdrži. Znabiti bi kazalo ako bi se kmetje po Istri, posebno v slovenskih krajih, zedinili ter napravili kmetijsko družbo ali pak podružnico, ktere bi bila častna naloga, širiti med prostim ljudstvom umno kmetovanje po zahtevah sedajnih razmer. Taka družba bi bila pomembna v gospodarskem in tudi političnem oziru. S politiko naj bi se le toliko pečala kolikor bi razmere zahtevale. Italijani v Istri imajo tudi svojo Societa d'agricoltura. Dandanes je vse res nekako popustljivo, gre vsak sebi in razpada, tudi ne jemlje se več ozir na okoliščine, dela se dostikrat brezglavno. To se opazuje ne le pri posamnih in zasebnih, ampak tudi pri tacih, kteri bi morali z izglednostjo drugim svetiti. Večkrat prigodi se, da okrajno glavavstvo v Kopru odpošlje kacega ničvredneža potepuha „per šub“ na županijo Dolinsko na elegantnem vozičku, na račun omenjene županije. — Pripoveduje se, da drugod se znajo premetenci še bolj okoristiti s

„per šubom“. Tak privibaneec nese v mesto svoje pridelke n. p. krompir na prodaj. Potem ko vse proda, izroči denar zanesljivemu znancu, napali kaj nepostavnega v mestu. Zaprt izpriča svoje netrdno zdravjo in ubožstvo; in glejte, brezplačno dovede ga na svoj dom hitri kočijač. — Taki stroški zadevajo kmeta! Naj bi se v tej zadevi nekoliko več ostreje postopalo. Srečno letino nam bo pa prevelika suša odnesla, vročina je neznosljiva, pri tem še burja preveč pritiska in izsuši pregorjena tla in odganja nam deževne oblake.

Od Sotle. (Lažnjiv dopisun.)
Začudil sem se i široko nasmejaj, ko sem v Graški „Tagespošti“ pred kratkim bral izraz „deutsche Sotel“. Naravnost moram reči, da dotični dopisun Sotle, ob kateri sami Slovenci in Hervati bivajo, nikdar videl ni, ali pa, da je — grd lažnjivec. Kaj misli lažnjivi dopisun, da je Sotla zaradi par nemčurjev v Podčetrtku uže „deutsche Sotel“? Nikdar ni bila i nikdar ne bode! I to je nam Slovincem zahvala, da so naši preddedje skozi 3 stoletja Turkom pot v nemške dežele zapirali i na tisoče kri prelivali. I zdaj se predrzne tak grdi lažnjivec, ktere ga je mati gotovo slovenski moliti učila, na nas Slovence pred vsem svetom s tako surovostjo psovati i naše blago Nemcem v last prištevati! „Sram ga bodi, da se predrzne kaj tacega pisati! Bog daj norcu pamet!“ tako mu kličejo kmetje ob Sotli od njegovega dopisa v „Tagespošti“, ktere ga sem jim prestavil i razložil, jako iznemirjeni. V pojasnilo mu pa še enkrat povem, da Sotla ni bila i nikdar ne bode „deutsche Sotel“. Od njenega izvirka više Rogatca do njenega iztoka pri Rigoncih bijejo še sama slovenska nepokvarjena srca. Navdušeni, presvitlemu vladarju, a ne Tagespoštne mu lažnjivec, podložni i vdani Slovenci i naši bratje Hervati stanujemo sami ob Sotli i bodemo stanovali, dokler Bog da in sreča junaška! A. M.

Iz Hotunja pri Ponikvi. (Toča. Dne 2. velikega srpana t. l. zadela nas je velika nesreča. Bila je ta dan že v jutru velika vročina, ali do 2 popoldne vedno lepo in jasno nebo. Kmalu popoldan po 2. uri pa se prikadijo sivo rujavkasti oblaki z neznanim vibarjem tako, da so se vrhi dreves zemlje dotikali in toča, kakor orehi debela se vsiplje ter dober četrt ure seka in klesti; vse ljudstvo na glas upije in kriči: kaj bodemo sedaj počeli; lani nam je skoraj povodenj in toča vničila vse pridelke, letos pa zopet, kje bodemo vzeli denarjev za dačo, ki jo imamo tako veliko? Kje bodemo vzeli denarjev za druge vsakojake potebe? itd. — Obrniti se hočemo zopet na častitega gospoda c. k. okrajnega celjskega glavavja Hass-a, da nam pri dači zopet tako ljubeznjivo dobrotljivo prizanaša, kakor lani, za kar se mu še sedaj najprisrčneje zahvalujemo in ponižnim srcem zopet v prihodnjč prosimo.

Jože Zdolšek.

Iz Koroškega. (Ponemčevanje). Pri št. Jakobu v gornji Rožni dolini postavili so veliko šolsko poslopje in sedaj do 20. avgusta razpisali službo za 4. učitelja. Otroci učenci so sami Slovenci. Vkljub temu ni v razpisu pridjano, da bi prošniku trebalo vedeti slovenski. Dotična gospoda je mnogo stroškov, mnogo žrtev naložila faranom pri stavljenji šole, a ne briga se nič za to, da bi njim priskrbela učitelja, ki bi mogel koristiti. Kajti koliko koristi človek, ki ne ume učencev, a učenci njega ne? No, in takšnega učitelja provizorja, ki razven svoje okorne nemščine na živem svetu druga ničesar ni znal, poslali so v št. Jakob pred večimi leti. Krajni šolski svet je se l. 1878 zoper takšno postopanje pritožil pri okrajnem šolskem svetu. Ta mu je odgovoril, da se ima nemški podučevati. Sedaj podpisujejo v št. Jakobu prošnjo do deželskega šolskega sveta, naj bi se vsaj v prvih treh razredih podučevala slovenska deca slovenski. Tako je na Koroškem; naše šole nimajo naloženo v prvi vrsti podučevati, ampak ponemčevati slovenski narod! To kaže ta dogodek in žali Bog na stotine drugih!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so obiskali nemškega cesarja v toplieah Gostinskih in se potem podali na večje potovanje v Saleburg, Monakovo na Bavarskem, v Lindavo in Bregenco v Predarljski deželi, katero so prvokrat s svojim obiskovanjem počastili, sijajno in navdušeno sprejeti od prebivalstva, vrlo katoliškega. Od Bregence peljali so se cesar enkrat na otok Mainau v Kostniškem jezeru in obiskali kralja Württembergškega in nadvojvodo Badenskega. Povrnivši se v Bregenco, od koder potujejo čez Arlico goro, kder sedaj predor za železnico vrtajo, gredó v Innsbruk na Tirolskem. — Deželni zbori so poklicani, štajerski in koroški na 14. den septembra. Poslovanja bo veliko, posebno v Gradci se bodo liberalci in konservativci zavoljo šolskih stroškov pulili, kajti oni naraščajo silno, odkar deželni šolski svet graški množi po novejši šolski postavi število učiteljev, šol in razredov itd. Konservativci svetujejo skrčenje 8letnega šolanja na 6 let, za 13- in 14letno deca pa nedeljske šole, dalje pobiranje šolnine itd. Liberalci pa tega ne dajo veljati in hočejo pomagati s tem, da bi itak ne predobro plačanim učiteljem in podučiteljem plačo zmanjšali. S tem so liberalci pač slabo zadeli; vse učiteljstvo je nezadovoljno. Naši slovenski poslanci pa dobijo prilike povdarjati naše narodne pravice in zahtevati odgovora, zakaj se jim povsod toliko opovir dela. — Kranjski deželni zbor bi imel biti razpuščen pa se ni zgodilo; nemčurji bodo tedaj zopet priliko imeli rabiti svojo večino; ako slovenski poslanci takrat ne izstopijo, storijo to gotovo iz političnih oziróv na položaj sedanjega ministerstva. Temu namreč nemški liberalci

silno nagajajo in strežejo odpraviti. Zlasti namepravajo v državnem zboru še enkrat grdo razsajati potem pa izbežati. Mislijo namreč, da bode potem državni zbor razpuščen in razpisane nove volitve, a tega grof Taaffe neče storiti in toraj tudi deželni zborov nikder ne razpusti. — V Spljetu so italijanski ničvredneži več mornarjev podmitali, da so iz cesarske vojne ladije potegnoli kot begunci v Italijansko. — Ogerski ministri so uže priredili državni proračun za l. 1882. Ban Pejačević je prevzel vlado vojaške granice. V Bosni in Hercegovini je bilo veliko zaprek premagati, preden so ustanovili nadškofijstvo v Sarajevu. Magjari so res hoteli katoličane tamošnje podrediti magjarskemu nadškofu v Koloczi. To je se zabranilo v Rimu.

Vnanje države. Nemški cesar stari Viljelm je se iz Gostina vrnil domov. Bavarski kralj je v istem hipu, ko je naš cesar od ene strani se pripeljal v njegovo glavno mesto Monakovo, na drugi strani se odpeljal v Pariz. — V Badenskem je umrl škof Kübel, nadomestnik uže leta 1868 umrvešega nadškofa Vikarija. Sedaj imajo Nemci vse nadškofijske sedeže prazne; nadškofi so mrtvi ali iztirani. Vendar preganjanje katoličanov kaže na svoj konec. Bismark se zopet pogaja s papežem in novi poslanci v državnem zboru utegnejo preganjevalne postave ovreči. — Ruski car je se vrnil iz Moskve domov v Petrograd; našemu cesarju doposlal je prijazno pismo. V Sibirijo stavijo Rusi veliko železnico. — Bolgarski knez je uredil žendarme ter skuša dognati, da bi deželo prepregel z železnicami; pri Sistovi misli črez Donav potegniti most. — Srbi in Črnogorci pogajajo se s papežem, da bi svojim katoličanom vstregli zastran verskih potreboč. — Grki dobili so do sedaj samo zelo majhen kos jim obljubljen turške dežele; Turki vedno odlagajo in nečejo zapustiti krajev ob greškej meji. — Italijani utrjujejo Verono, da jo spremené v velik vojaški tabor. — Francozi imajo nove volitve in toraj po deželi mnogo hrupa, preprirov in krega. Najhuje upija jud Gambetta, ki bi rad svoje prijatelje spravil v državni zbor. Ti bi ga potem naj vzdignoli na sedež predsednika republiki. V Afriki se jim nekoliko bolje godi. — Angleži stikajo po tistih zatrotnikih irskih, ki so iz Amerike poslali 80 peklenjskih mašin za razrušenje angleških oklopníc. Do sedaj še niso nobenega zasačili. — V Luksemburgu so hoteli č. o. jezuitje osnovati vseučilišče, pa holandska vlada jim je to prepovedala.

Za poduk in kratek čas.

Leopold Volkmer.

(Iz Povodnovega „Bürgerliches Lesebuch“ str. 557.)

Velike zasluge za Ptuj in okolico jegovo ima Leop. Volkmer. Ta je kot sin Antona Volkmer-ja, trškega črevljarja v trgu Lotmerku in jegove žene